

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ПРО МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

на основі наукових розробок учасників Всеукраїнського конкурсу «Краща наукова робота з муніципального права» та Сьомої щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції «Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості»
(25.08.23, м. Київ)

З 24 лютого 2022 року триває повномасштабне військове вторгнення росії в Україну. Важливим фактором перемоги над агресором є ефективне функціонування місцевого самоврядування, яке забезпечує надання населенню послуг, вкрай важливих для нормальної життєдіяльності Українського суспільства в умовах війни, мобілізації ресурсів для збереження суверенітету держави й відновлення її територіальної цілісності. Необхідність відсічі агресивних посягань призвела до запровадження режиму військового стану, що, з одного боку, зупинило проведення окремих заходів реформи децентралізації, що проводиться з 2014 року і спрямованої на підвищення ролі місцевого самоврядування в системі публічного управління, з другого, - поставила перед місцевим самоврядуванням нові завдання, успішне виконання яких обумовлює необхідність адаптації існуючої нормативно-правової бази місцевого самоврядування до потреб воєнного часу.

За результатами аналізу праць учасників Конкурсу та обговорення проблем законодавства України про місцеве самоврядування учасниками Конференції сформовано наступні пропозиції щодо вдосконалення законодавства України про місцеве самоврядування, а саме внесення змін і доповнень:

1. До Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (базового закону у сфері місцевого самоврядування, положення статті 24 якого передбачають що правовий статус місцевого самоврядування в Україні визначається Конституцією України, цим та іншими законами, які не повинні суперечити чи не узгоджуватися з положеннями цього Закону) та інших

спеціальних законів, які регулюють відносини у сфері здійснення публічної влади на місцях, *щодо*:

- приведення у відповідність зазначеного закону з положеннями Закону України «Про правовий режим воєнного стану», зокрема, в частині:

а) узгодження положень Закону у частині здійснення повноважень сільського, селищного, міського голови у період дії воєнного стану з урахуванням норм статті 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»;

б) визначення підстав і порядку припинення здійснення повноважень районними та обласними радами та здійснення цих повноважень військовими адміністраціями. Зокрема, доцільно, на наш погляд, чітко визначити в Законі питання щодо передачі військовим адміністраціям цих повноважень в повному обсязі чи частково та які функції залишаються у радах. Який статус районних та обласних рад у разі припинення ними своїх повноважень: вони оголошуються у простої чи взагалі припиняють свою діяльність? Який у даному випадку статус депутатів цих рад?

в) визначення правового та фактичного статусу сільських, селищних, міських рад після того, як їхні повноваження відповідно до закону здійснюють відповідні воєнні адміністрації;

г) передбачення в статті 60 Закону положення щодо примусового відчуження майна, що перебуває у власності, для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану;

д) визначення переліку об'єктів комунальної власності, які підлягають евакуації у разі загрози окупації агресором відповідної місцевості;

ж) в статті 51 Закону визначення особливостей утворення та діяльності виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради в умовах воєнного стану;

з) доповнення частини 11-1 Глави V Закону «Прикінцеві та перехідні положення», передбачивши можливість дистанційного проведення сесій місцевих рад та засідань її постійних комісій в умовах воєнного стану;

і) в статті 59 Закону передбачення особливостей розробки, прийняття та набуття чинності актами органів та посадових осіб місцевого самоврядування;

- передбачити можливість оголошення органів місцевого самоврядування такими, що перебувають у простої та визначити статус таких органів;

- з метою уникнення конкуренції компетенцій чіткого розмежування повноважень органів місцевого самоврядування та військових адміністрацій та визначити співвідношення юридичної сили актів місцевого самоврядування та актів військових адміністрацій у разі наявності такої конкуренції;

- розширення повноважень старости в умовах воєнного стану. У зв'язку з цим доцільно, на наш погляд, прийняти проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо вдосконалення правового регулювання інституту старост та його діяльності в умовах воєнного стану» (реєстр. номер 9518);

- особливостей використання форм прямої демократії з урахуванням вимог правового режиму воєнного стану на заборону проведення масових заходів (загальні збори, петиції, громадські слухання тощо), а також можливостей залучення членів громади та інститутів громадянського суспільства до вироблення рішень на рівні місцевого самоврядування з урахуванням вимог правового режиму воєнного стану на обмеження проведення масових заходів.

2. До законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про статус депутатів місцевих рад», «Про правовий режим воєнного стану» щодо:

- а) статусу депутатів місцевих рад, які фактично припинили свою діяльність внаслідок окупації відповідної території або в зоні активних воєнних дій (їх повноваження припиняються в повному обсязі чи частково);

- б) статусу депутатів місцевої ради у складі військової адміністрації або входити до складу тимчасової структури виконавчого комітету ради, затвердженої начальником військової адміністрації;

- в) можливості участі (он-лайн) у роботі місцевої ради (сесія, постійні комісії тощо) депутатів, які отримали статус вимушених переселенців або біженців за кордоном;

- г) спрощеного порядку відкликання депутатів місцевих рад в умовах воєнного стану за народної ініціативою з урахуванням вимог правового режиму воєнного стану;

- д) спрощеного порядку припинення повноважень депутатів місцевих рад, які виїхали за кордон в умовах воєнного стану;

д) припинення повноважень депутатів місцевих рад обраних від партій, які були заборонені законом.

3. До законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про службу в органах місцевого самоврядування» щодо:

а) статусу посадових осіб місцевого самоврядування, які припинили свою діяльність внаслідок окупації відповідної території або в зоні активних воєнних дій;

б) особливостей призначення на період дії воєнного стану на посади в органах місцевого самоврядування та вимог до осіб, які претендують на такі посади;

в) особливостей відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування за порушення вимог антикорупційного законодавства;

г) особливостей застосування положень про обмеження сумісництва та суміщення діяльності посадових осіб місцевого самоврядування в умовах воєнного стану, зокрема, у разі їх перебування у простої або за кордоном.

4. До Закону України «Про органи самоорганізації населення» стосовно:

а) спрощеного порядку утворення органів самоорганізації населення та строку їх повноважень;

б) порядку наділення органів самоорганізації населення додатковими повноваженнями;

в) характеру взаємовідносин органів самоорганізації населення з військовими адміністраціями та їх відповідальності.

5. До Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо запровадження інституту муніципальних омбудсманів як незалежного муніципального контролю за дотриманням права місцевих жителів на участь у місцевому самоврядуванні, інших прав людини у сфері місцевого самоврядування, утворення ефективної субсидіарної (додаткової щодо загальнодержавної) позасудової системи захисту прав людини на рівні територіальних громад, в тому числі в умовах викликів російсько-української війни:

а) доповнити статтю 3 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» частиною 3 такого змісту:

«3. 3 метою забезпечення права громадян на участь у місцевому самоврядуванні та гарантій захисту прав жителів – членів територіальних громад, їх дотримання та поваги з боку органів та посадових осіб місцевого самоврядування, за ініціативою територіальної громади може запроваджуватися посада муніципального омбудсмана».

б) доповнити Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» статтю 15¹ такого змісту:

«Стаття 15¹. Муніципальні омбудсмани

1. Контроль за дотриманням прав жителів – членів територіальних громад здійснюють муніципальні омбудсмани.

2. Муніципальні омбудсмани здійснюють свою діяльність незалежно від органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Втручання органів та посадових осіб місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їх керівників у діяльність муніципальних омбудсманів забороняється.

3. Діяльність муніципальних омбудсманів доповнює передбачені Конституцією та законами України засоби захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина на території територіальної громади, не відмінняє їх і не тягне перегляду компетенції органів, які забезпечують захист і поновлення порушених прав і свобод.

4. Всі органи та посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані всіляко сприяти та у першочерговому порядку надавати муніципальним омбудсманам допомогу у їх розслідуваннях та перевірках.

5. Муніципальні омбудсмани при здійсненні своїх повноважень співпрацюють з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини. Відносини між Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та муніципальними омбудсманами будуються на принципах координації, децентралізації та субсидіарності.

6. Муніципальні омбудсмани при здійсненні своїх повноважень не мають права втручатися у діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

7. Якщо скарга питань відання муніципального омбудсмана подана на ім'я Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або на ім'я обох цих суб'єктів, питання про підвідомчість вирішується на користь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або за їхньою особистою домовленістю.

8. До муніципального омбудсмана може звернутися будь-який житель – член територіальної громади, група жителів або будь-яка фізична особа, яка постійно або тимчасово проживає чи перебуває на території територіальної громади, права на участь у вирішенні питань місцевого значення якої, на думку цієї особи, порушено рішенням або діями (бездіяльністю) органів та посадових осіб місцевого самоврядування, до відання яких належить вирішення відповідних питань місцевого значення. Громадянство, місце проживання, стать, вік, раса, колір шкіри, політичні, релігійні та інші переконання, національне та соціальне походження, сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність, майновий та посадовий стан, строк перебування на території територіальної громади, та, в цілому, будь-які особливі відношення підпорядкованості чи залежності від органів чи посадових осіб місцевого самоврядування не можуть заважати особі у зверненні до муніципального омбудсмана.

9. Муніципальні омбудсмани здійснюють свої повноваження на постійній основі в якості посадової особи органу місцевого самоврядування. Повноваження муніципальних омбудсманів не припиняються у період між сесіями відповідної сільської, селищної, міської ради, не можуть бути припинені чи обмежені у разі закінчення строку повноважень ради або дострокового припинення її повноважень, введення воєнного або надзвичайного стану, запровадження іншого спеціального правового режиму на території територіальної громади.

10. Муніципальні омбудсмани за ініціативою сільського, селищного, міського голови обираються на посаду і звільняються з посади відповідною сільською, селищною, міською радою таємним голосуванням шляхом подання бюлетенів.

11. Муніципальним омбудсманом може бути обрано громадянина України, який є членом територіальної громади, протягом останніх п'яти років проживає у відповідному селі, селищі, місті, не вчинила вчинків, має громадський авторитет,

знання проблем місцевого самоврядування та досвід захисту прав і законних інтересів людини, зокрема, у процесуальному порядку.

12. Не може бути призначено муніципальним омбудсманом особу, яка має судимість за вчинення злочину, якщо ця судимість не погашена та не знята в установленому законом порядку.

13. Муніципальні омбудсмани призначаються строком на 7 років, який починається з дня складення присяги на сесії відповідної ради.

14. Одна і та сама особа не може бути призначена на посаду муніципального омбудсмана більш ніж на два строки поспіль.

15. Муніципальні омбудсмани не підпорядковуються жодному імперативному мандату. Під час здійснення своїх повноважень вони не отримують наказів від будь-яких органів та посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування та здійснюють свої обов'язки автономно та за власним переконанням. Муніципальні омбудсмани відповідальні перед територіальними громадами і можуть бути звільненими за народною ініціативою.

16. Муніципальні омбудсмани не можуть мати представницького мандата, обіймати будь-які інші посади в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Вони не можуть бути членами будь-якої політичної партії. На муніципального омбудсмана розповсюджуються вимоги антикорупційного законодавства України.

17. Муніципальні омбудсмани не зобов'язані давати пояснення органам та посадовим особам місцевого самоврядування по суті справ, які закінчені або перебувають у його провадженні.

18. Муніципальні омбудсмани розглядає скарги на рішення або дії (бездіяльність) органів та посадових осіб місцевого самоврядування, державних службовців або службовців органів місцевого самоврядування на території територіальної громади, якщо такі рішення або дії (бездіяльність) порушують право громадянина на участь у місцевому самоврядуванні, інші права людини у сфері місцевого самоврядування, якщо заявник раніше оскаржував ці рішення або дії (бездіяльність) у судовому чи адміністративному порядку, але не згодний з рішенням, прийнятим за його скаргою.

19. Муніципальні омбудсмани не розглядають скарги на акти, рішення або дії (бездіяльність) Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади України, а також органів та посадових осіб місцевого самоврядування, повноваження яких щодо вирішення питань місцевого значення не розповсюджуються на територію відповідної територіальної громади.

20. З питань дотримання прав людини у відповідній територіальній громаді муніципальні омбудсмани представляють щорічну доповідь на засіданні відповідної місцевої ради. З окремих питань дотримання прав людини муніципальні омбудсмани мають право направляти спеціальні доповіді до сільської, селищної, міської ради та сільського, селищного, міського голови.

21. За ініціативою територіальної громади з метою захисту прав дитини, осіб з інвалідністю, ветеранів та інших прав людини можуть засновуватися спеціалізовані муніципальні омбудсмани, взаємодія яких із муніципальним омбудсманом будується на принципах координації, децентралізації та субсидіарності.

22. Інші питання діяльності муніципальних омбудсманів визначаються статутом територіальної громади».

6. До Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо заходів кібербезпеки муніципальних відносин (про повноваження органу місцевого самоврядування як суб'єкта забезпечення кібербезпеки в законі не згадується жодним чином, а як наслідок – у бюджетах територіальних громад не закладаються видатки на забезпечення кібербезпеки інформаційних ресурсів, які перебувають у їх віданні (тобто такі видатки територіальні громади не вважають обов'язковими), доповнивши:

- частину першу статті 26 Закону пунктом 59, розширивши повноваження сільських, селищних, міських рад, а саме: «Затвердження обов'язкових вимог із кібербезпеки об'єктів, що перебувають у власності територіальних громад»;

- частину першу статті 38 Закону пунктом 11, уповноваживши виконавчі органи сільських, селищних, міських рад на наступне: «Здійснення заходів щодо підготовки обов'язкових вимог із кібербезпеки об'єктів, що перебувають у власності територіальних громад».

7. З метою реалізації принципів та завдань реформи у сфері децентралізації, доцільно визначити правовий статус територіальної громади», основним завданням якого мало б стати законодавче визначення статусу територіальної громади, реалізація якого має знайти своє відображення в наступних основних положеннях.

8. До Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення належного управління комунальною власністю:

- закріпити такі принципи: самостійності здійснення права комунальної власності органами місцевого самоврядування як складові гарантії права на місцеве самоврядування; субсидіарності; згуртованості; інклюзивності; економії, ефективності та доцільності, цільового використання комунального майна; управління комунальною власністю, з додержанням законодавства та турботою про «добре врядування»; збереження, покращенню, екологізації (приведення до вимог екологічної безпеки) об'єктів комунальної власності, що використовуються у соціальній, освітній, медичній, безпековій сферах та при надані комунальних послуг; збереження природи та розвитку ландшафту;

- передбачити на рівні Закону прийняття Стратегії управління комунальною власністю, що затверджується на першій сесії новообраної ради на строк її повноважень. Також слід передбачити в якості повноважень сільських, селищних, міських, районних та обласних рад затвердження стратегії управління муніципальним майном на термін їхніх повноважень за пропозицією голови муніципалітету. Стратегія повинна визначати політику розвитку комунальної власності та засади господарської діяльності територіальної громади, а також основні цілі, принципи та пріоритети набуття, управління та розпорядження комунальною власністю основні характеристики окремих видів об'єктів нерухомості, які можуть бути надані в оренду або підлягати відчуженню, потреби муніципалітету в нових об'єктах муніципальної власності та способи їх придбання (набуття) та ін.

- внести зміни до ч. 5 ст. 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та передбачити, що управління комунальною власністю органи та посадові особи місцевого самоврядування здійснюють із безпосереднім

залученням (шляхом запрошення громадськості до обговорення питань на відкритих засіданнях) членів територіальної громади до прийняття рішень щодо розпорядження об'єктами комунальної власності, вартість якої є суттєвою для територіальної громади. При цьому варто передбачити, що форма та порядок залучення громадян визначається відповідною радою. Необхідно розширити безпосередню участь територіальної громади в управлінні об'єктами комунальної власності шляхом запровадження нових форм парсипативної демократії при прийнятті рішень щодо управління комунальною власністю та забезпечення прав та законних інтересів жителів громади щодо користування комунальним майном (своєчасне інформування, обов'язкові консультації, участь громади при вирішенні питань відчуження майна та ін.);

- передбачити обов'язок органів місцевого самоврядування та комунальних підприємств примножувати, захищати та покращувати власність муніципалітету, економно та доцільно використовувати комунальну власність (наприклад, малі громади – до 5 тисяч жителів, середні громади до 15 тисяч жителів, великі громади понад 15 тисяч);

- необхідно виокремлювати так звану «надлишкову» власність, зокрема ту, яка не є необхідною для виконання публічних цілей і може використовуватися для соціального або комерційного використання або навіть для продажу.

9. До Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо статусу депутата місцевої ради:

- вилучити положення про те, що однією з підстав відкликання депутата є «невідповідність практичної діяльності депутата місцевої ради основним принципам і положенням передвиборної програми місцевої організації політичної партії, від якої його обрано депутатом, чи програмі політичної партії, від місцевої організації якої його обрано», оскільки таке положення надає широкі можливості для неправильного використання та довільного тлумачення. Якщо законодавець вважає доцільним застосування процедури відкликання депутата, необхідним є зобов'язати вищий керівний орган політичної партії у своєму рішенні чітко вказувати, яка саме практична діяльність депутата суперечить положенням програми політичної партії, або при посиланні на інші законні підстави обов'язковим є надання доказів та роз'яснень;

- визначити конкретний момент виникнення та припинення повноважень депутата, а також передбачити процедуру поновлення депутата, обов'язково надати можливість виборцям виступити проти відкликання депутата за «партійною» ініціативою;
- відновити інститут самовисування депутатами, не обмежуючи вимогами про кількість виборців.

10. До Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення гендерної рівності в ОМС:

- встановити обов'язкові законодавчі вимоги щодо мінімального представництва жінок та чоловіків не тільки у виборчих списках у процесі виборів до органів місцевого самоврядування, але й до складу місцевих рад. Виконання цієї вимоги необхідно покласти на відповідну територіальну виборчу комісію, голова якої оголошує результати виборів на першому засіданні новообраного складу ради.

11. До Законів України «Про рекламу», «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо забезпечення управління рекламою в громадах:

- у ст. 26 Закону України «Про рекламу» перелік органів, що здійснюють контроль за дотриманням законодавства України про рекламу, доповнити органами місцевого самоврядування;

- доповнити ч. 1 ст. 16 Закону України «Про рекламу» таким абзацом:

«Розміщення зовнішньої реклами без дозволу забороняється. В разі виявлення зовнішньої реклами, яка розміщена без дозволу, вона підлягає демонтажу на підставі відповідного рішення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, а поза межами населених пунктів – на підставі відповідного рішення обласної державної адміністрації в порядку, встановленому цими органами на підставі типових правил, що затверджуються Кабінетом Міністрів України»;

- доповнити Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» статтями щодо повноважень органів місцевого самоврядування різних рівнів у

сфері благоустрою, закріпивши у тексті окремо повноваження щодо демонтажу рекламних засобів та демонтажу тимчасових споруд;

- доповнити ч. 5 ст. 28 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» абзацом:

«Розміщення тимчасових споруд торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення для здійснення підприємницької діяльності без дозволу забороняється. В разі виявлення тимчасової споруди торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення для здійснення підприємницької діяльності, яка розміщена без дозволу, вона підлягає демонтажу на підставі відповідного рішення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, а поза межами населених пунктів – на підставі відповідного рішення обласної державної адміністрації в порядку, встановленому цими органами на підставі типових правил, що затверджуються Кабінетом Міністрів України».

12. До бюджетного законодавства в частині наповнення місцевих бюджетів шляхом:

- введення прогресивної системи оподаткування доходів фізичних осіб з максимально можливою максимальною ставкою;
- розширення бази оподаткування, а також підвищення ставки екологічного податку, ресурсних і рентних платежів, які на сьогодні є найнижчими в Європі;
- законодавчого закріплення компенсації втрат доходів місцевих бюджетів за надання пільг по сплаті плати за землю та податку на нерухоме майно, соціальні послуги внутрішньо переміщеним особам;
- тимчасового (на період дії воєнного стану) призупинення вилучення реверсних дотацій;
- локалізації податкових пільг за територіями, де ведуться або велися активні бойові дії;
- відновлення належного обсягу освітньої субвенції територіальним громадам та запровадження субвенції на компенсацію витрат на відновлення зруйнованої інфраструктури, компенсацію різниці в тарифах на комунальні послуги та втрат від зниження рівня населених пунктів; - залучення коштів міжнародної технічної та фінансової допомоги.

13. До Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» шляхом створення Електронного кабінету внутрішньо переміщеної особи (далі – Електронний кабінет ВПО). Важливою є як технічна розробка, так і затвердження на нормативно-правовому рівні функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи «Електронний кабінет ВПО».

Електронний кабінет ВПО має містити інформацію про кожну конкретну внутрішньо переміщену особу, про наявні актуальні соціальні послуги, посилення на необхідні онлайн-ресурси для переселенців, про доступні вакансії, дошкільні заклади та школи, в яких є місця для внутрішньо переміщених осіб, розділи з можливістю подати запити, отримати електронні довідки, замовити документи і записатись до відповідних органів на визначений час для їх отримання. Доступ до системи має здійснюватися за допомогою електронного цифрового підпису або підтвердження особи через додаток «Дія».

Для функціонування такої інформаційно-телекомунікаційної системи, має бути затверджений порядок функціонування Електронного кабінету ВПО. Ним визначатимуться загальні засади функціонування такої системи, процедури ідентифікації користувачів, взаємодії з внутрішньо переміщеними особами та державними органами, органами місцевого самоврядування через Електронний кабінет ВПО. Такий порядок має включати положення щодо технічного функціонування Електронного кабінету ВПО, визначення технічного адміністратора його ведення. Крім того, такий порядок має деталізувати загальні законодавчі норми щодо повноважень органів місцевого самоврядування, зокрема, щодо наповнення інформацією вказаної системи, обробки запитів та взаємодії з внутрішньо переміщеними особами. Крім того, необхідно передбачити перелік обов'язкової інформації, що розміщується в системі, та термінів її надання, а також передбачити розподіл компетенції щодо обробки електронних запитів та строків їх розгляду.

14. До законодавства про права на свободу мирних зібрань:

- статтю 315 Цивільного кодексу України викласти в такій редакції:

«1. Фізичні особи мають право на свободу мирних зібрань, що передбачає можливість організовувати і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, інші

форми здійснення цього права.

2. Обмеження щодо здійснення права на свободу мирних зібрань може встановлюватися судом відповідно до закону лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

3. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження щодо використання та здійснення права на свободу мирних зібрань відповідно до закону».

- Додати до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» статтю 38-1 в такій редакції:

«Стаття 38-1. Повноваження щодо забезпечення здійснення права на свободу мирних зібрань

1. Сільські, селищні міські ради формують постійні комісії з контролю за станом забезпечення здійснення права на свободу мирних зібрань та дотримання законодавства про мирні зібрання, до складу яких включаються відповідні фахівці, представники, зокрема комунальних підприємств, що відповідають за благоустрій території, Національної поліції України, Державної служби надзвичайних ситуацій, закладів охорони здоров'я, у тому числі центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, інших заінтересованих установ і організацій. На засідання комісій запрошуються суб'єкти здійснення права на свободу мирних зібрань та особи, відповідальні за проведення зібрання.

2. У підготовці та проведенні заходів мають брати участь відповідні органи виконавчої влади та підприємства, станові і організації охорони здоров'я, зв'язку, зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі, культури, телебачення і радіомовлення, органи Національної поліції та інші.

3. Комісії з контролю за станом забезпечення здійснення права на свободу мирних зібрань та дотримання законодавства про мирні зібрання під час розгляду сповіщення про здійснення права на свободу мирних зібрань уточнюють інформацію про: організаторів, форми здійснення права на свободу мирних зібрань, місце, час, тривалість, кількість учасників (орієнтовну); 2) направити інформацію відповідним органам (Національна поліція, Служба

безпеки України, прокуратура, тощо, до повноважень яких належить протидія правопорушенням у сфері національної безпеки та громадського порядку), про наявність у останніх інформації, яка свідчить про наявність чи відсутність загрози національній безпеці чи громадському порядку; 3) визначитись із необхідністю залучення служб порядку, медичної допомоги, інших державних та комунальних служб для забезпечення реалізації права на мирні зібрання; 5) довести до організаторів інформацію щодо необхідності укладання договорів (у разі потреби) на обслуговування проведення мирних зібрань (наприклад, підключення до електромережі, вивезення сміття тощо); 6) здійснювати контроль за роботою інших органів щодо забезпечення реалізації права на свободу мирних зібрань тощо.

4. За результатами підготовки складається висновок про можливість здійснення права на свободу мирних зібрань. У разі виявлення істотних недоліків суб'єктові здійснення права на свободу мирних зібрань надаються рекомендації щодо особливості форми здійснення його права.

5. У разі встановлення підстав щодо обмеження реалізації права на свободу мирних зібрань в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей органи місцевого самоврядування мають правозвернутися із позовною заявою про заборону таких заходів чи про встановлення іншого обмеження права на свободу мирних зібрань (щодо місця чи часу їх проведення тощо) відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України».

Крім того учасники Конференції рекомендують Верховній Раді України приступити до розроблення проєкту Муніципального кодексу України, окремою складовою частиною якого могли б стати положення щодо особливостей організації та функціонування місцевого самоврядування в Україні в умовах воєнного стану.

Цю публікацію було створено Академією праці, соціальних відносин і туризму в рамках грантового проєкту «Залучення молодих юристів та дослідників муніципального права до аналізу прогалин і колізій у законодавстві, що стосується проблематики місцевого самоврядування», який став можливим завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА». Зміст цієї публікації не обов'язково відображає погляди USAID чи Уряду США».

Академія праці, соціальних відносин і туризму не завжди розділяє усі пропозиції з даного переліку, а лише визначає кращі із сформованих за підсумками Конкурсу та Конференції.